

Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
(Central University)

B-4 Qutub Institutional Area, New Delhi- 110016

संस्कृतमाध्यमेन पाठ्यक्रमाः

(Syllabi in Sanskrit Medium)

शास्त्री (बी.ए.) कार्यक्रम

(स्नातक स्तरीय)

Shastri (B.A.)

Programme

(UG Level)

सत्यापित
VERIFIED

कुलसचिव / Registrar

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-4, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)

Assistant Registrar (Academic)

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-4, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

**Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
(Central University)**

B-4 Qutub Institutional Area, New Delhi- 110016

सर्वदर्शन पाठ्यक्रमः

शास्त्री (बी.ए.) कार्यक्रमः

(स्नातक स्तरीयः)

Shastri (B.A.)

Programme

(UG Level)

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली-16

विषयः - सर्वदर्शनम्

शास्त्रिप्रथमवर्षम् (प्रथमसत्रम्)

प्रथमप्रश्नपत्रम् [SD-13/MC-01]

पाठ्यक्रमः - भारतीयदर्शनानां परिचयः

पूर्णाङ्काः - 100 (80+20)

क्रेडिट - 4

ईकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1.	दर्शनानां सामान्यपरिचयः तत्त्वमीमांसा- तत्त्वानि, आत्मा, ईश्वरः, जगत्, अविद्या, प्रकृतिः ।	20	1
2.	प्रमाणमीमांसा- प्रमाणम्, प्रमा, प्रत्यक्षम्, अनुमानम्, उपमानम्, शब्दः, अर्थापत्तिः, अनुपलब्धिः ।	20	1
3.	कार्यकारणभावः- असत्कारणवादः, प्रतीत्यसमुत्पादः, असत्कार्यवादः, आरम्भवादः, सत्कार्यवादः, परिणामवादः, विवर्तवादः ।	20	1
4.	प्रमुखसिद्धान्ताः- भूतचतुष्टयम्, सप्तभङ्गीनयः, चत्वारि आर्यसत्यानि, दुःखम्, समाधिः, मोक्षविचारः, मोक्षसाधनानि ।	20	1
5.	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%= 01 अङ्कः, 76%-80%= 02 अङ्कौ, 81%-85%= 03 अङ्काः, 86%-90%= 04 अङ्काः, 91%तः अधिकम्= 05 अङ्काः.)	अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05	1

सत्यापित
VERIFIED

Living

कुलसचिव / Registrar
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

~ सन्दर्भग्रन्थसूची ~

1. उपाध्यायः, बलदेवः, भारतीय दर्शन, वाराणसी, शारदामन्दिरम्, 2016 ।
2. गौडः, ज्वालाप्रसाद, दर्शनशास्त्रस्येतिहासः, वाराणसी, चौखम्बासुरभारतीप्रकाशनम्, 2017 ।
3. देवः, अचार्यनन्दः, बौद्ध धर्म दर्शन, पटना, बिहारराष्ट्रभाषापरिषद्, वि.स. 2013 ।

सहायक कुलसचिव (शास्त्रिक)

Assistant Registrar (Academic)

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

12/7/23

Signature

12/7/23

Signature
12.07.23

प्र. भा. सि. प्र. सि. सि.
12/7/23

सन्तोष कुमार (अध्यक्षः)
12/7/23

विष्णुः
12-07-2023

4. माधवाचार्यः, सर्वदर्शनसङ्ग्रहः, व्याख्याकारः, ऋषिः, उमाशङ्करः, वाराणसी, चौखम्बाविद्याभवनम्, 2014 ।
5. मिश्रः, जगदीशचन्द्रः, भारतीय दर्शन, वाराणसी, चौखम्बासुरभारतीप्रकाशनम्, 2016 ।
6. राधाकृष्णन्, सर्वपल्ली, भारतीय दर्शन, नवदेहली, राजपाल & सन्स, 2012 ।
7. शर्मा, चन्द्रधरः, भारतीय दर्शन : आलोचना और अनुशीलन, नवदेहली, मोतीलालबनारसीदासपब्लिशर्स, 2019 ।
8. शर्मा, राममूर्तिः, भारतीय दर्शन की चिन्तनधारा, वाराणसी, चौखम्बाओरियण्टलिया, 2008 ।

Sharma
12.7.23

सत्यपित
12.07.23

सत्यपित
12/7/23

सत्यपित
12/7/23

प्रभाकर शर्मा
12/7/23

सत्यपित
12-07-2023

सत्यापित
VERIFIED

सत्यपित

कुलसचिव / Registrar

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-4, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

Deer
सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)
Assistant Registrar (Academic)
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-4, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली-16

विषयः - सर्वदर्शनम्

शास्त्रिप्रथमवर्षम् (प्रथमसत्रम्)

द्वितीयप्रश्नपत्रम् [SD-13/MC-02]

पाठ्यक्रमः - सांख्यकारिका (गौडपादभाष्यसहिता)

पूर्णाङ्काः - 100 (80+20)

क्रेडिट - 4

ईकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1.	दुःखस्वरूपम्, दुःखत्रैविध्यम्, दुःखनिवृत्तेरुपायः, पञ्चविंशतितत्त्वानि, प्रमाणत्रैविध्यम्, अतीन्द्रियाणामनुपलब्धौ कारणानि ।	20	1
2.	सत्कार्यवादः, व्यक्ताव्यक्तयोः साधर्म्यवैधर्म्ये, अव्यक्तपुरुषयोः साधर्म्यवैधर्म्ये, गुणस्वरूपम्, प्रकृतिसिद्धिः ।	20	1
3.	पुरुषसिद्धिः, पुरुषबहुत्वम्, त्रयोदशकरणानि, बुद्धेः धर्माः ।	20	1
4.	प्रत्ययसर्गः, भौतिकसर्गः, प्रकृतेः वैशिष्ट्यम्, जीवन्मुक्तिः, विदेहमुक्तिश्च ।	20	1
5.	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%= 01 अङ्कः, 76%-80%= 02 अङ्कौ, 81%-85%= 03 अङ्काः, 86%-90%= 04 अङ्काः, 91%तः अधिकम्= 05 अङ्काः.)	अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05	20

~ सन्दर्भग्रन्थसूची ~

1. ईश्वरकृष्णः, सांख्यकारिका (गौडपादभाष्यसहिता), अनुवादकः, शास्त्री, दुण्डिराजः, वाराणसी, चौखम्बासंस्कृतसीरीजआफिस, वि.सं. 2020 ।
2. ईश्वरकृष्णः, सांख्यकारिका (गौडपादभाष्यसहिता), अभिनवराजलक्ष्मीव्याख्याकारः, शास्त्री, गुरुप्रसादः, शास्त्री, सीतारामः, शास्त्री, बालः, वाराणसी, चौखम्बासुरभारतीप्रकाशनम्, 2018 ।

सहायक शिक्षक (Academic)
Assistant Registrar (Academic)
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-4, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र - 110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

क्रियाः
12-07-2023

सन्तोष कुमार
12/7/23
सन्तोष कुमार
12/7/23

3. ईश्वरकृष्णः, साङ्ख्यकारिका (गौडपादभाष्यसहिता), चन्द्रिकाहिन्दीव्याख्याकारः, शास्त्री, राकेशः, देहली, संस्कृतग्रन्थागारः, 2023 ।
4. ईश्वरकृष्णः, साङ्ख्यकारिका (गौडपादभाष्यसहिता), बोधिकाव्याख्याकारः, कर्णाटकः, विमला, देहली, चौखम्बाओरियन्टलिया ।
5. ईश्वरकृष्णः, साङ्ख्यकारिका (गौडपादभाष्यसहिता), भाष्यभाववर्णिनिहिन्दीव्याख्याकारः, गौडः, ज्वालाप्रसादः, वाराणसी, चौखम्बाविद्याभवनम् ।
6. ईश्वरकृष्णः, साङ्ख्यकारिका (गौडपादभाष्यसहिता), भाष्यानुवादकः, शास्त्री, जगन्नाथः, देहली, मोतीलालबनारसीदासः, 2014 ।
7. ईश्वरकृष्णः, साङ्ख्यकारिका (गौडपादभाष्यसहिता), हिन्दीव्याख्याकारः, षडङ्गी, सुधांशुकुमारः, देहली, भारतीयविद्याप्रकाशनम्, 2010 ।

Shanna
12.7.23

Seemal
12/7/23

पुष्पाक्षर
12/7/23

मन्मथानन्द
12.07.23

सन्तोष कुमार
12/7/23

विजय
12-07-2023

Seemal

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली-16

विषयः - सर्वदर्शनम्

शास्त्रिप्रथमवर्षम् (द्वितीयसत्रम्)

प्रथमप्रश्नपत्रम् [SD-13/MC-03]

पाठ्यक्रमः - तर्कसङ्ग्रहः (दीपिकासहितः)

पूर्णाङ्काः - 100 (80+20)

क्रेडिट - 4

ईकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1.	ग्रन्थपरिचयः, पदार्थस्वरूपम्, नवद्रव्याणि, बुद्धिपर्यन्ताः गुणाः, कारणत्रैविध्यम्।	20	1
2.	प्रमाणम्, प्रमा, प्रमाणभेदाः, प्रत्यक्षम्, षड्विधसन्निकर्षाः।	20	1
3.	अनुमानम्, अनुमानभेदाः, हेत्वाभासाः, उपमानम्, शब्दप्रमाणम्।	20	1
4.	अवशिष्टाः गुणाः, कर्माणि, सामान्यम्, विशेषः, समवायः, अभावश्च।	20	1
5.	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%= 01 अङ्कः, 76%-80%= 02 अङ्कौ, 81%-85%= 03 अङ्काः, 86%-90%= 04 अङ्काः, 91%तः अधिकम्= 05 अङ्काः,)	अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05	20

~ सन्दर्भग्रन्थसूची ~

1. अन्नम्भट्टः, तर्कसङ्ग्रहः (न्यायबोधिनी-पदकृत्यटीकासहितः) व्याख्याकारः, त्रिपाठी, केदारनाथः, नवदेहली, मोतीलालबनारसीदासः, 2004।
2. अन्नम्भट्टः, तर्कसङ्ग्रहः (स्वोपज्ञतर्कदीपिका-पदकृत्यटीकासहितः) तर्कमीमांसाहिन्दीव्याख्याकारः, मुसलगाँवकरः, राजेश्वरः, वाराणसी, चौखम्भासंस्कृतसंस्थानम्, 2013।
3. अन्नम्भट्टः, तर्कसङ्ग्रहः (स्वोपज्ञतर्कदीपिकासहितः), व्याख्याकारः, ज्ञा, आनन्दः, लखनऊ, उत्तरप्रदेशसंस्कृतसंस्थानम्, प्रथमसंस्करणम्।
4. अन्नम्भट्टः, तर्कसङ्ग्रहः (स्वोपज्ञतर्कदीपिकासहितः), व्याख्याकारः, भार्गवः, दयानन्दः, नवदेहली, मोतीलालबनारसीदासः, 2012।

सहायक कुलसचिव (आकादमिक)
Assistant Registrar (Academic)
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110013
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

12/17/23

12/17/23

12-07-2023

12.07.23

12.07.23

पु. भारद्वाजः

12/17/23

सन्तोष कुमार

12/17/23

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली-16

विषयः - सर्वदर्शनम्

शास्त्रिप्रथमवर्षम् (द्वितीयसत्रम्)

द्वितीयप्रश्नपत्रम् [SD-13/MC-04]

पाठ्यक्रमः - वेदान्तसारः

पूर्णाङ्काः - 100 (80+20)

क्रेडिट - 4

ईकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट	
1.	अनुबन्धचतुष्टयम्, साधनचतुष्टयम्, अध्यारोपवर्णनम्, अज्ञानस्वरूपम्, आवरणशक्तिः, विक्षेपशक्तिश्च।	20	1	
2.	समष्टिव्यष्टिप्रपञ्चविमर्शः, कारणप्रपञ्चः, सूक्ष्मप्रपञ्चः, स्थूलप्रपञ्चः, पञ्चीकरणम्, आत्मविषयकविप्रतिपत्तिनिरासः।	20	1	
3.	तत्त्वमसिमहावाक्यार्थविचारः, जहल्लक्षणा-अजहल्लक्षणा-जहदजहल्लक्षणाविचारः, अहं ब्रह्मास्मिमहावाक्यार्थविचारः।	20	1	
4.	समाधिस्वरूपम्, सविकल्पकसमाधिः, निर्विकल्पकसमाधिः, श्रवणादीनि मोक्षसाधनानि, जीवन्मुक्तिः, विदेहमुक्तिश्च।	20	1	
5.	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%= 01 अङ्कः, 76%-80%= 02 अङ्कौ, 81%-85%= 03 अङ्काः, 86%-90%= 04 अङ्काः, 91%तः अधिकम्= 05 अङ्काः.)	अङ्काः: 05 अङ्काः: 05 अङ्काः: 05 अङ्काः: 05	20	

~ सन्दर्भग्रन्थसूची ~

- योगीन्द्रः, सदानन्दः, वेदान्तसारः, कौमुदीहिन्दीव्याख्यासमेतः, व्याख्याकारः, त्रिपाठी, रमाशङ्करः, वाराणसी, चौखम्भापब्लिशर्स, 2005।

सहायक प्राध्यापक (अकादमिक)
Assistant Professor (Academic)
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110015
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

12/7/23

विष्णु
12-07-23

प्र. प्राध्यापक (अकादमिक)
12/7/23
सन्तोष कुमार
12/7/23

2. योगीन्द्रः, सदानन्दः, वेदान्तसारः, चन्द्रिकाहिन्दीव्याख्योपेतः, व्याख्याकारः, शास्त्री, राकेशः, देहली, परिमलपब्लिकेशन्स, 2004 ।
3. योगीन्द्रः, सदानन्दः, वेदान्तसारः, तत्त्वपारिजातहिन्दीव्याख्यासहितः, व्याख्याकारः, श्रीवास्तवः, सन्तनारायणः, वाराणसी, चौखम्बासुरभारतीप्रकाशनम्, 2019 ।
4. योगीन्द्रः, सदानन्दः, वेदान्तसारः, बालबोधिनीसंस्कृतटीकासहितः, टीकाकारः, आपदेवः, बालव्युत्पत्तिवर्धिनीहिन्दीव्याख्या, व्याख्याकारः, मिश्रः, सच्चिदानन्दः, वाराणसी, श्रीदक्षिणामूर्तिमठप्रकाशनम्, 2010 ।
5. योगीन्द्रः, सदानन्दः, वेदान्तसारः, विमलाहिन्दीव्याख्या, व्याख्याकारः, मुसलगाँवकरः, गजाननशास्त्री, वाराणसी, चौखम्बाकृष्णदासअकादमी, 2016 ।
6. योगीन्द्रः, सदानन्दः, वेदान्तसारः, व्याख्याकारः, मिश्रः, आद्याप्रसादः, इलाहाबादः, अक्षयवटप्रकाशनम्, 1999 ।
7. योगीन्द्रः, सदानन्दः, वेदान्तसारः, व्याख्याकारः, शुक्लः, बदरीनाथः, नवदेहली, मोतीलालबनारसीदासः, 2012 ।

[Handwritten Signature]
12.07.23

[Handwritten Signature]
12/7/23

[Handwritten Signature]
12-07-2023

[Handwritten Signature]
12.7.23

[Handwritten Signature]
12/7/23

[Handwritten Signature]
12/7/23

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली-16

विषयः - सर्वदर्शनम्

शास्त्रिद्वितीयवर्षम् (प्रथमसत्रम्)

प्रथमप्रश्नपत्रम् [SD-13/MC-05]

पाठ्यक्रमः - तर्कभाषा (शब्दप्रमाणपर्यन्तम्)

पूर्णाङ्कः - 100 (80+20)

क्रेडिट - 4

ईकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1.	मङ्गलाचरणम्, पदार्थोद्देशः, प्रमाणम्, प्रमा, कारणत्रैविध्यम्, अन्यथासिद्धिः ।	20	1
2.	प्रत्यक्षप्रमाणम्, प्रत्यक्षभेदाः, षोढासन्निकर्षाः, अनुमानम्, परामर्शः, उपाधिस्वरूपम् ।	20	1
3.	व्याप्तिः, व्याप्तिभेदाः, अनुमानभेदाः, हेत्वाभाससामान्यलक्षणम् ।	20	1
4.	हेत्वाभासभेदाः, उपमानप्रमाणम्, शब्दप्रमाणम्, अर्थापत्त्यादीनां प्रमाणान्तरत्वनिरासः ।	20	1
5.	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%= 01 अङ्कः, 76%-80%= 02 अङ्कौ, 81%-85%= 03 अङ्काः, 86%-90%= 04 अङ्काः, 91%तः अधिकम्= 05 अङ्काः.)	अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05	20

~ सन्दर्भग्रन्थसूची ~

1. मिश्रः, केशवः, तर्कभाषा (आङ्ग्लानुवादः), अनुवादकः, अय्यरः, एस.आर., वाराणसी, चौखम्माओरियण्टालिया, 1979 ।

2. मिश्रः, केशवः, तर्कभाषा (तत्त्वालोकहिन्दीसंस्कृतव्याख्यासहिता), व्याख्याकारः, ज्ञा, पण्डितरुद्रधरः, वाराणसी, चौखम्बासंस्कृतसीरीजआफिस, 1969 ।

सहायक कुतुबपालक (शैक्षणिक)

Assistant Registrar (Academic)

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बो-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नवदेहली-110013
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

कुतुबपालकः
12.07.23

विजयः
12-07-2023

कुतुबपालकः
12/7/23
सन्तोष कुमार
12/7/23

12/7/23

3. मिश्रः, केशवः, तर्कभाषा (तर्करहस्यदीपिका नाम हिन्दीव्याख्यासहिता), व्याख्याकारः, आचार्यविश्वेश्वरः, वाराणसी, चौखम्भासंस्कृतसंस्थानम्, 2000 ।
4. मिश्रः, केशवः, तर्कभाषा (माधुरीहिन्दीव्याख्योपेता), व्याख्याकारः, मुसलगाँवकरः, गजाननशास्त्री, वाराणसी, चौखम्बासुरभारतीप्रकाशनम्, 2017 ।
5. मिश्रः, केशवः, तर्कभाषा (हिन्दीव्याख्यासहिता), व्याख्याकारः, शुक्लः, बदरीनाथः, नवदेहली, मोतीलालबनारसीदासप्रकाशकः, 2012 ।

Sharma
12.7.23

Sharma
12/7/23

Sharma
12/7/23

Sharma
12.07.23

Sharma

Sharma
12-07-2023

12/7/23

Sharma
सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)
Assistant Registrar (Academic)
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-4, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली-16

विषयः - सर्वदर्शनम्

शास्त्रिद्वितीयवर्षम् (प्रथमसत्रम्)

द्वितीयप्रश्नपत्रम् [SD-13/MC-06]

पाठ्यक्रमः - योगसूत्रभोजवृत्तिः (समाधिसाधनपादौ)

पूर्णाङ्काः - 100 (80+20)

क्रेडिट - 4

ईकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1.	योगानुशासनम्, योगविचारः, चित्तभूमयः, चित्तवृत्तयः, चित्तवृत्तिनिरोधोपायः।	20	1
2.	सम्प्रज्ञातसमाधिः, सम्प्रज्ञातसमाधिभेदाः, असम्प्रज्ञातसमाधिः, भवप्रत्ययः, उपायप्रत्ययः, ईश्वरः, अन्तरायाः, चित्तप्रसादनम्, समापत्तिः, ऋतम्भराप्रज्ञा।	20	1
3.	क्रियायोगः, पञ्चक्लेशाः, व्यूहचतुष्टयम्, सप्तधाप्रान्तभूमिः, अष्टाङ्गयोगः।	20	1
4.	बहिरङ्गयोगाङ्गानि- यमाः, नियमाः, आसनम्, प्राणायामः, प्रत्याहारश्च।	20	1
5.	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%= 01 अङ्कः, 76%-80%= 02 अङ्कौ, 81%-85%= 03 अङ्काः, 86%-90%= 04 अङ्काः, 91%तः अधिकम्= 05 अङ्काः,)	अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05	20

:- सन्दर्भग्रन्थसूची :-

- पतञ्जलिः, पातञ्जलयोगदर्शनम् (भोजदेववृत्ति-पूर्णिमाहिन्दीव्याख्यासहितञ्च), व्याख्याकारः, ज्ञा, कीर्त्यानन्दः, वाराणसी, चौखम्माअमरभारतीप्रकाशनम्, 1984।

सहायक कुलपति
Assistant Registrar Academic

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-4, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नवदेहली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

Signature
12/7/23

Signature
12.07.23

Signature
12/7/23

Signature
12-07-2023

Signature
12/7/23

2. पतञ्जलिः, पातञ्जलयोगदर्शनम् (भोजदेववृत्तिसहितम्), व्याख्याकारः, शर्मा, पण्डितरुद्रदत्तः, मुरादाबादः, पं.शङ्करदत्तशर्मावैदिकपुस्तकालयः, 1944 ।
3. पतञ्जलिः, पातञ्जलयोगदर्शनम् (भोजदेववृत्तिसहितम्), व्याख्याकारः, सिंहः, अमलधारी, देहली, भारतीयविद्याप्रकाशनम्, 1997 ।
4. पतञ्जलिः, पातञ्जलयोगदर्शनम् (भोजदेववृत्तिसहितम्), व्याख्याकारः, स्वामीविज्ञानाश्रमः, अजमेरनगरम्, दी-फाईन-आर्ट-प्रीटिंग-प्रेस, 1932 ।
5. पतञ्जलिः, पातञ्जलयोगदर्शनम् (षट्ठीकोपेतम्), सम्पादकः, शास्त्री, पण्डितदुण्डिराजः, वाराणसी, चौखम्भासंस्कृतसंस्थानम्, सं. 2039 ।

Shanna
12.7.23

Seena
12/7/23

प्रभारिता
12/7/23

मन्मथी
12.07.23

विष्णु
12-07-2023

सन्तोष कुमर
12/7/23

Deu
सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)
Assistant Registrar (Academic)
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110013
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली-16

विषयः - सर्वदर्शनम्

शास्त्रिद्वितीयवर्षम् (प्रथमसत्रम्)

तृतीयप्रश्नपत्रम् [SD-13/MC-07]

पाठ्यक्रमः - पञ्चदशी (तत्त्वविवेकप्रकरणम्)

पूर्णाङ्काः - 100 (80+20)

क्रेडिट - 4

ईकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1.	मङ्गलाचरणम्, ग्रन्थस्यानुबन्धाः, ज्ञानस्यैकरूपत्वम्, ज्ञानस्य नित्यत्वम् ।	20	1
2.	आत्मनः ज्ञानरूपत्वम्, आत्मन आनन्दरूपत्वम्, आनन्दरूपत्वस्याभाने प्रतिबन्धविचारः ।	20	1
3.	अविद्या, प्रकृतिः जीवेश्वरयोः भेदः, सृष्टिः, पञ्चीकरणम्, पञ्चकोशः ।	20	1
4.	तत्त्वमस्यादिवाक्यार्थविचारः, समाधिः, धर्ममेघसमाधिः, मोक्षः ।	20	1
5.	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%= 01 अङ्कः, 76%-80%= 02 अङ्कौ, 81%-85%= 03 अङ्काः, 86%-90%= 04 अङ्काः, 91%तः अधिकम्= 05 अङ्काः,)	अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05	20

~ सन्दर्भग्रन्थसूची ~

- विद्यारण्यमुनिः, पञ्चदशी (रामकृष्णविरचिततत्त्वदीपिकाव्याख्यासहिता), सम्पादकः, मिश्रः, देवस्वरूपः, वाराणसी, चौखम्मा-अमरभारतीप्रकाशनम्, 2011 ।
- विद्यारण्यमुनिः, पञ्चदशी (रामकृष्णविरचिततत्त्वदीपिकाव्याख्यासहिता), हिन्दीव्याख्याकारः, ब्रह्मचारी लक्ष्मणचैतन्यः, वाराणसी, श्रीधर्मसंघशिक्षामण्डलम्, 1992 ।

सहायक रजिस्ट्रार (अधिकाधिक)
Assistant Registrar (Additional)
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110013
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

12/7/23

विजयः
12-07-2023

सन्तोष कुमार
12/7/23
सन्तोष कुमार
12/7/23

3. विद्यारण्यमुनिः, पञ्चदशी (स्वरूपबोधिनीसंस्कृतव्याख्या श्रीसद्गुरुसपर्याहिन्दीव्याख्यासहिता च), व्याख्याकारः, सरस्वती, स्वामिश्रीस्वरूपानन्दः, गुर्जरप्रदेशः, श्रीद्वारकाधीशसंस्कृतअकेडमी एवं इंडोलॉजीशोधसंस्थानम्, 2014 ।
4. विद्यारण्यमुनिः, पञ्चदशी, हिन्दीव्याख्याकारः, गिरिः, स्वामिमहेशानन्दः, वाराणसी, श्रीदक्षिणामूर्तिमठप्रकाशनम्, 2015 ।
5. विद्यारण्यमुनिः, पञ्चदशी, हिन्दीव्याख्याकारः, पं. मिहिरचन्द्रः, बम्बई, खेमराजश्रीकृष्णदास-प्रकाशनम्, 2014 ।
6. विद्यारण्यमुनिः, पञ्चदशी, हिन्दीव्याख्याकारः, विद्याभास्करः, पं.रामावतारः, वाराणसी, भारतीयविद्यासंस्थानम्, 2014 ।
7. विद्यारण्यमुनिः, पञ्चदशी, हिन्दीव्याख्याकारः, स्वामिशङ्करानन्दः, मुम्बई, केन्द्रीयचिन्मयमिशनट्रस्ट, 2022 ।

Shanna
12.7.23

Scanned
12/7/23

विजयः
12-07-2023

प्रभारप्रसारः
12/7/23

सन्तोष कुमार 32-07-23
12/7/23

Shri Lal Bahadur Shastri
12.07.23

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली-16

विषयः - सर्वदर्शनम्

शास्त्रिद्वितीयवर्षम् (द्वितीयसत्रम्)

प्रथमप्रश्नपत्रम् [SD-13/MC-08]

पाठ्यक्रमः - विवेकचूडामणिः

पूर्णाङ्काः - 100 (80+20)

क्रेडिट - 4

ईकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1.	गन्थारम्भतः १४०-श्लोकं यावत् ।	20	1
2.	१४१-श्लोकतः २८०-श्लोकं यावत् ।	20	1
3.	२८१-श्लोकतः ४२०-श्लोकं यावत् ।	20	1
4.	४२१-श्लोकतः ग्रन्थान्तं यावत् ।	20	1
5.	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%= 01 अङ्कः, 76%-80%= 02 अङ्कौ, 81%-85%= 03 अङ्काः, 86%-90%= 04 अङ्काः, 91%तः अधिकम्= 05 अङ्काः,)	अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05	20

~ सन्दर्भग्रन्थसूची ~

1. शङ्कराचार्यः, विवेकचूडामणिः (अद्वैतामृतबोधिनाख्यभाषाटीकया समेतः), टीकाकारः, यतिः, अरविन्दानन्दः, वाराणसी, चौखम्बाविद्याभवनम्, 2015 ।
2. शङ्कराचार्यः, विवेकचूडामणिः, (हिन्दुनुवादः) गोरखपुरम्, गीताप्रेसः ।
3. शङ्कराचार्यः, विवेकचूडामणिः, हिन्दुनुवादकः, विदेहात्मानन्दः, नागपुरम्, श्रीरामकृष्णमठः, 2014 ।
4. शङ्कराचार्यः, विवेकचूडामणिः, हिन्दुनुवादकः, सरस्वती, स्वामिप्रखरप्रज्ञानन्दः, वाराणसी, चौखम्बासंस्कृतसंस्थानम्, 2010 ।
5. शङ्कराचार्यः, विवेकचूडामणिः, हिन्दीव्याख्याकारः, दसोरा, नन्दलालः, हरिद्वारः, रणधीरप्रकाशनम्, 2015 ।

सहायक कुलपति (शैक्षणिक)

Assistant Registrar (Academic)

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय

Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University

बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110013

B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

विज्ञप्तिः

12-07-2023

12/7/23

सन्तोष कुमार (3-02)
12/7/23

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली-16

विषयः - सर्वदर्शनम्

शास्त्रिद्वितीयवर्षम् (द्वितीयसत्रम्)

द्वितीयप्रश्नपत्रम् [SD-13/MC-09]

पाठ्यक्रमः - योगसूत्रभोजवृत्तिः (विभूतिकैवल्यपादौ)

पूर्णाङ्काः - 100 (80+20)

क्रेडिट - 4

ईकार्ड	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1.	धारणा, ध्यानम्, समाधिः, संयमः, परिणामत्रयम्, धर्मिस्वरूपम्।	20	1
2.	संयमजन्यसिद्धयः, अणिमादिसिद्धयः, सत्त्वपुरुषयोः शुद्धिसाम्यम्।	20	1
3.	पञ्चधासिद्धयः, जात्यन्तरपरिणामः, निर्माणचित्तम्, कर्मणां चातुर्विध्यम्, पुरुषस्यापरिणामित्वम्।	20	1
4.	बुद्धेः संवेदनम्, चिच्छक्तेः प्रतिबिम्बनम्, धर्ममेघसमाधिः, क्लेशकर्मनिवृत्तिः, कर्मस्वरूपम्, कैवल्यम्।	20	1
5.	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%= 01 अङ्कः, 76%-80%= 02 अङ्कौ, 81%-85%= 03 अङ्काः, 86%-90%= 04 अङ्काः, 91%तः अधिकम्= 05 अङ्काः,)	अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05	20

~ सन्दर्भग्रन्थसूची ~

- पतञ्जलिः, पातञ्जलयोगदर्शनम् (भोजदेववृत्ति-पूर्णमाहिन्दीव्याख्यासहितञ्च), व्याख्याकारः, झा, कीर्त्सानन्दः, वाराणसी, चौखम्भाअमरभारतीप्रकाशनम्, 1984 ।
- पतञ्जलिः, पातञ्जलयोगदर्शनम् (भोजदेववृत्तिसहितम्), व्याख्याकारः, शर्मा, पण्डितरुद्रदत्तः, मुरादाबादः, पं.शङ्कररायणप्रबिदिकपुस्तकालयः, 1944 ।

सहायक कुतुबसचिव (शैक्षणिक)
Assistant Academic
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110013
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

विज्ञापितः
12-07-23

सन्तोष कुमार शर्मा
12/7/23

12/7/23

3. पतञ्जलिः, पातञ्जलयोगदर्शनम् (भोजदेववृत्तिसहितम्), व्याख्याकारः, सिंहः, अमलधारी, देहली, भारतीयविद्याप्रकाशनम्, 1997 ।
4. पतञ्जलिः, पातञ्जलयोगदर्शनम् (भोजदेववृत्तिसहितम्), व्याख्याकारः, स्वामीविज्ञानाश्रमः, अजमेरनगरम्, दी-फाईन-आर्ट-प्रीटिंग-प्रेस, 1932 ।
5. पतञ्जलिः, पातञ्जलयोगदर्शनम् (षट्ठीकोपेतम्), सम्पादकः, शास्त्री, पण्डितदुण्डिराजः, वाराणसी, चौखम्भासंस्कृतसंस्थानम्, सं. 2039 ।

Shanna
12.7.23

शशाङ्क प्रजापति
12/7/23

Musamir
12.07.23

सुरेश
12/7/23

सन्तोष कुमार
12/7/23

विष्णु
12-07-2023

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली-16

विषयः - सर्वदर्शनम्

शास्त्रितृतीयवर्षम् (प्रथमसत्रम्)

प्रथमप्रश्नपत्रम् [SD-13/MC-11]

पाठ्यक्रमः - मीमांसान्यायप्रकाशः (आरम्भतः विनियोगविधिं यावत्)

पूर्णाङ्काः - 100 (80+20)

क्रेडिट - 4

ईकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1.	मीमांसादर्शनस्य अनुबन्धाः, धर्मलक्षणविचारः, भावनालक्षणविचारः, भावनायाः द्वैविध्यम्, शाब्दीभावनायाः अंशत्रयम् ।	20	1
2.	वेदस्यापौरुषेयत्वम्, वेदवाक्यानां विभागः, विधिवाक्योपयोगः, गुणविधिः, विशिष्टविधिविचारः ।	20	1
3.	मत्वर्थलक्षणाविचारः, विधेः चातुर्विध्यम्, उत्पत्तिविधिः, उद्भिदेत्यत्र उत्पत्तिविधेश्चाब्दत्वम्, अग्निहोत्रमिति द्वितीयायाः लाक्षणिकत्वम् ।	20	1
4.	विनियोगविधिः, विनियोगविधेः सहकारिभूतानि प्रमाणानि, आख्यातार्थविचारः, प्रमाणानां बलाबलत्वविचारः ।	20	1
5.	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रश्नोत्तरम् 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%= 01 अङ्कः, 76-80%= 02 अङ्कौ, 81%-85%= 03 अङ्काः, 86%-90%= 04 अङ्काः, 91%तः अधिकम्= 05 अङ्काः,)	अङ्काः 5 अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05	20

~ ~ ~ ~ ~

1. आपदेवः, मीमांसान्यायप्रकाशः (छाया-ज्ञानवतीहिन्दीव्याख्यासहितः), व्याख्याकारः, चतुर्वेदी, राधेश्यामः, वाराणसी, चौखम्बासंस्कृतसीरीजआफिस, 2016 ।

सहायक, कला (शैक्षणिक)
Assistant Registrar (Academic)
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बो-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110013
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

12/7/23

प्रश्नोत्तराः
12.07.23

प्रश्नोत्तराः
12/7/23

सन्तोष कुमार

12/7/23

विष्णुः
12-07-2023

2. आपदेवः, मीमांसान्यायप्रकाशः (न्यायबोधिनी-विस्तृतहिन्दीव्याख्यासहितः), व्याख्याकारः, शास्त्री, दयाशङ्करः, वाराणसी, चौखम्भाविद्याभवन, 2017 ।
3. आपदेवः, मीमांसान्यायप्रकाशः (बालतोषिणीहिन्दीव्याख्यासहितः), व्याख्याकारः, शास्त्री, पं. पट्टाभिरामः, नवदेहली, श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालय, 2009 ।
4. आपदेवः, मीमांसान्यायप्रकाशः ('विवेक'सटिप्पणहिन्द्यनुवादः), अनुवादकः, पाण्डेयः, कपिलदेवः, वाराणसी, सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयः ।
5. आपदेवः, मीमांसान्यायप्रकाशः (वेङ्कटसुब्रह्मण्यकृतः सारविवेचिनीसंस्कृतव्याख्यासहितः), सम्पादकः, दीक्षितः, रामनामः, वाराणसी, चौखम्भासंस्कृतसंस्थानम् ।

Shanna
12.7.23

मोक्षानन्द शर्मा
12-07-23

पद्मश्री प्रसाद
12/7/23

जयसुख
12/7/23

विष्णु
12-07-2023

सन्तोष कुमार
12/7/23

Deer

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली-16

विषयः - सर्वदर्शनम्

शास्त्रिद्वितीयवर्षम् (द्वितीयसत्रम्)

तृतीयप्रश्नपत्रम् [SD-13/MC-10]

पाठ्यक्रमः - पञ्चदशी (पञ्चभूतविवेकमहावाक्यविवेकप्रकरणे)

पूर्णाङ्काः - 100 (80+20)

क्रेडिट - 4

ईकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट	
1.	महाभूतानि, इन्द्रियाणि, इन्द्रियभेदाः, अन्तःकरणम्, एकमेवाद्वितीयं श्रुत्यर्थविचारः, शून्यवादनिरासः ।	20	1	
2.	अद्वैतभाषायां प्रश्नपरिहारौ न स्त इति विचारः, ब्रह्मणोऽद्वैतत्वम्, आकाशादीनां मिथ्यात्वसाधनम्, ब्रह्माण्डम् ।	20	1	
3.	जीवन्मुक्तस्वरूपम्, ब्रह्मज्ञानस्य स्थैर्यम्, अद्वैतस्याबाध्यत्वम् ।	20	1	
4.	महावाक्यविवेकप्रकरणम्- प्रज्ञानं ब्रह्म, अहं ब्रह्मास्मि, तत्त्वमसि, अयमात्मा ब्रह्म इति महावाक्यानामर्थविचारः ।	20	1	
5.	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%= 01 अङ्कः, 76%-80%= 02 अङ्कौ, 81%-85%= 03 अङ्काः, 86%-90%= 04 अङ्काः, 91%तः अधिकम्= 05 अङ्काः,)	अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05	20	

~ सन्दर्भग्रन्थसूची ~:

- विद्यारण्यमुनिः, पञ्चदशी (रामकृष्णविरचिततत्त्वदीपिकाव्याख्यासहिता), सम्पादकः, मिश्रः, देवस्वरूपः, वाराणसी, चौखम्भा-अमरभारतीप्रकाशनम्, 2011 ।

19.7.23

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)
Assistant Registrar (Academic)

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

12.07.23

विजयः
12-07-2023

12/7/23

सन्तोष कुमार (3000)

12/7/23

2. विद्यारण्यमुनिः, पञ्चदशी (रामकृष्णविरचिततत्त्वदीपिकाव्याख्यासहिता), हिन्दीव्याख्याकारः, ब्रह्मचारी, लक्ष्मणचैतन्यः, वाराणसी, श्रीधर्मसंघशिक्षामण्डलम्, 1992 ।
3. विद्यारण्यमुनिः, पञ्चदशी (स्वरूपबोधिनीसंस्कृतव्याख्या श्रीसद्गुरुसपर्याहिन्दीव्याख्यासहिता च), व्याख्याकारः, सरस्वती, स्वामिश्रीस्वरूपानन्दः, गुर्जरप्रदेशः, श्रीद्वारकाधीशसंस्कृतअकेडमी एवं इंडोलॉजीशोधसंस्थानम्, 2014 ।
4. विद्यारण्यमुनिः, पञ्चदशी, हिन्दीव्याख्याकारः, गिरिः, स्वामिमहेशानन्दः, वाराणसी, श्रीदक्षिणामूर्तिमठप्रकाशनम्, 2015 ।
5. विद्यारण्यमुनिः, पञ्चदशी, हिन्दीव्याख्याकारः, पं. मिहिरचन्द्रः, बम्बई, खेमराजश्रीकृष्णदास-प्रकाशनम्, 2014 ।
6. विद्यारण्यमुनिः, पञ्चदशी, हिन्दीव्याख्याकारः, विद्याभास्करः, पं.रामावतारः, वाराणसी, भारतीयविद्यासंस्थानम्, 2014 ।
7. विद्यारण्यमुनिः, पञ्चदशी, हिन्दीव्याख्याकारः, स्वामिशङ्करानन्दः, मुम्बई, केन्द्रीयचिन्मयमिशनट्रस्ट, 2022 ।

Shanug
12.7.23

Jalendu
12/7/23

विष्णु
12-07-2023

प्रचारक
12/7/23

सन्तोष कुमार शर्मा
12/7/23

12-07-23

Devi

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली-16

विषयः - सर्वदर्शनम्

शास्त्रितृतीयवर्षम् (प्रथमसत्रम्)

द्वितीयप्रश्नपत्रम् [SD-13/MC-12]

पाठ्यक्रमः - तत्त्वत्रयम्

पूर्णाङ्काः - 100 (80+20)

क्रेडिट - 4

ईकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट	
1.	विशिष्टाद्वैतवेदान्तः, ग्रन्थपरिचयः, ग्रन्थकारपरिचयः, विशिष्टाद्वैतवेदान्ताभिमततत्त्वानि।	20	1	
2.	चित्रकरणम्- चित्तत्वस्य लक्षणम्, अजडत्वादीनां विवेचनम्, जीवबहुत्वम्।	20	1	
3.	अचित्रकरणम्- अचित्तत्वस्य लक्षणम्, अचित्तत्वस्य त्रैविध्यम्।	20	1	
4.	ईश्वरप्रकरणम्- ईश्वरस्य लक्षणम्, ईश्वरलक्षणनिविष्टानाम् अनन्तत्वादीनां विवेचनम्, ईश्वरस्य व्यूहादिभेदाः।	20	1	
5.	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%= 01 अङ्कः, 76%-80%= 02 अङ्कौ, 81%-85%= 03 अङ्काः, 86%-90%= 04 अङ्काः, 91%तः अधिकम्= 05 अङ्काः.)	अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05	20	

~ सन्दर्भग्रन्थसूची ~

- लोकाचार्यः, तत्त्वत्रयम् (तत्त्वविवेचिनी हिन्दीव्याख्यासहितम्), व्याख्याकारः, दासः, स्वामिन्निभुवनः, देहली, चौखम्बासंस्कृतप्रतिष्ठानम्, 2015।
- लोकाचार्यः, तत्त्वत्रयम् (श्रीवरवरमुनिकृतं संस्कृतभाष्यम् एवं तत्त्वप्रकाशिकाहिन्दीव्याख्यासहितम्) व्याख्याकारः, श्रीस्वामिदामोदरः, देहली, चौखम्बासंस्कृतप्रतिष्ठानम्, 2012।
- लोकाचार्यः, तत्त्वत्रयम् (संस्कृतछात्रतोषिण्या, हिन्दी आमोदेन, पाठभेदेन च समलङ्कृतम्), व्याख्याकारः, द्विवेदी, आचार्यशिवप्रसादः (श्रीधराचार्यः), वाराणसी, चौखम्बाविद्याभवनम्, 2014।
- लोकाचार्यः, तत्त्वत्रयम् (संस्कृतभाष्यसहितम्), भाष्यकारः, मुनिः, श्रीवरवरः, सम्पादकः, शास्त्री, श्रीरामचन्द्रः, वाराणसी, चौखम्बासंस्कृतसीरिजऑफिस, 1995।

सहायक कुलसचिव (शासकिक)

Assistant Registrar (Academic)

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-4, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110013
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

12/7/23

विजयः

12-07-2023

प्रश्नपत्रकारः
12/7/23

सन्तोष कुमार
12/7/23

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली-16

विषयः - सर्वदर्शनम्

शास्त्रितृतीयवर्षम् (प्रथमसत्रम्)

तृतीयप्रश्नपत्रम् [SD-13/MC-13]

पाठ्यक्रमः - धर्मभूषणयतिकृता न्यायदीपिका

पूर्णाङ्काः - 100 (80+20)

क्रेडिट - 4

ईकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट	
1.	ग्रन्थस्यानुबन्धाः, नयप्रमाणयोः स्वरूपम्, प्रमाणम्, प्रमाणानां प्रामाण्ये बौद्धादीनां निरासः।	20	1	
2.	प्रमाणभेदाः, प्रत्यक्षप्रमाणम्, बौद्धाभिमत-प्रत्यक्षलक्षणनिरासः, प्रत्यक्षस्य द्वैविध्यम्, अवध्यादिज्ञानानां विचाराः, अर्हन्तभगवतः सर्वज्ञत्वसाधनम्।	20	1	
3.	परोक्षप्रमाणम्, परोक्षप्रमाणानां भेदाः, स्मृतेः लक्षणम्, प्रत्यभिज्ञालक्षणं तद्भेदाश्च, तर्कप्रमाणम्।	20	1	
4.	अनुमानप्रमाणम्, साधनविचारः, साध्यविचारः, अनुमानद्वैविध्यम्, धर्मिणः प्रसिद्धिः, परार्थानुमानस्यावयवाः, बौद्धानां त्रैरूप्यहेतुनिराकरणम्, नैयायिकानां पञ्चरूपत्वनिराकरणम्, हेत्वाभासाः, आगमप्रमाणम्।	20	1	
5.	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%= 01 अङ्कः, 76%-80%= 02 अङ्कौ, 81%-85%= 03 अङ्काः, 86%-90%= 04 अङ्काः, 91%तः अधिकम्= 05 अङ्काः.)	अङ्काः: 05 अङ्काः: 05 अङ्काः: 05 अङ्काः: 05	20	

~ सन्दर्भग्रन्थसूची ~:

1. यतिः, धर्मभूषणः, न्यायदीपिका, अनुवादकः, कोठिया, दरबारीलालः, मध्यप्रदेशः, जैनविद्यापीठम्, 2017।

2. यतिः, धर्मभूषणः, न्यायदीपिका, आङ्गलानुवादकः, वाकिर्यो, इतारु, देहली, प्रतिभाप्रकाशनम्, 2001।

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)
Assistant Registrar (Academic)
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

12-07-23
विष्णुः
12-07-2023

12/7/23
12/7/23

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली-16

विषयः - सर्वदर्शनम्

शास्त्रितृतीयवर्षम् (द्वितीयसत्रम्)

प्रथमप्रश्नपत्रम् [SD-13/MC-14]

पाठ्यक्रमः - मीमांसान्यायप्रकाशः (प्रयोगविधिमारभ्य समाप्तिपर्यन्तम्)

पूर्णाङ्काः - 100 (80+20)

क्रेडिट - 4

ईकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1.	प्रयोगविधिः, क्रमलक्षणम्, श्रुतिः, अर्थक्रमः, पाठक्रमः, स्थानक्रमः, मुख्यक्रमः, प्रवृत्तिक्रमः।	20	1
2.	अधिकारविधिः, लिङ्गार्थविचारः, विध्यर्थविचारः, शाब्दीभावनायाः साधनम्, आर्थाभावना।	20	1
3.	मन्त्रनिरूपणम्, अपूर्वविधिः, नियमविधिः, परिसंख्याविधिः, परिसंख्याविधेः भेदाः।	20	1
4.	नामधेयनिरूपणम्, निषेधनिरूपणम्, पर्युदासः, प्रतिषेधः, अर्थवादनिरूपणम्, धर्मस्य मोक्षहेतुत्वम्।	20	1
5.	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%= 01 अङ्कः, 76%-80%= 02 अङ्कौ, 81%-85%= 03 अङ्काः, 86%-90%= 04 अङ्काः, 91%तः अधिकम्= 05 अङ्काः.)	अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05	20

~ सन्दर्भग्रन्थसूची ~:

1. आपदेवः, मीमांसान्यायप्रकाशः (छाया-ज्ञानवतीहिन्दीव्याख्यासहितः), व्याख्याकारः, चतुर्वेदी,

राधेश्यामः, वाराणसी, चौखम्बासंस्कृतसीरीजआफिस, 2016।

सहायक कुलसचिव (शिक्षणम्)
Assistant Registrar (Academics)
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्रम्, नवदेहली-110047
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110047

विजयः
12-07-2023
मोहान्त वा. शर्मा
12.07.23

प्रश्नपत्रिका
12/7/23

सन्तोष कुमार उपाध्यक्षः

12/7/23

2. आपदेवः, मीमांसान्यायप्रकाशः (न्यायबोधिनी-विस्तृतहिन्दीव्याख्यासहितः), व्याख्याकारः, शास्त्री, दयाशङ्करः, वाराणसी, चौखम्भाविद्याभवन, 2017 ।
3. आपदेवः, मीमांसान्यायप्रकाशः (बालतोषिणीहिन्दीव्याख्यासहितः), व्याख्याकारः, शास्त्री, पं. पट्टाभिरामः, नवदेहली, श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालय, 2009 ।
4. आपदेवः, मीमांसान्यायप्रकाशः ('विवेक'सटिप्पणहिन्दुनुवादः), अनुवादकः, पाण्डेयः, कपिलदेवः, वाराणसी, सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयः ।
5. आपदेवः, मीमांसान्यायप्रकाशः (वेङ्कटसुब्रह्मण्यकृतः सारविवेचिनीसंस्कृतव्याख्यासहितः), सम्पादकः, दीक्षितः, रामनामः, वाराणसी, चौखम्भासंस्कृतसंस्थानम् ।

Shanna
12.7.23

पुष्पराज
12/7/23

मधुसूदन
12.07.23

सचिव
12/7/23

विष्णु
12-07-2023

सन्तोष कुमार

12/7/23

Deer
सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)
Assistant Registrar (Academic)
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-4, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110013
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली-16

विषयः - सर्वदर्शनम्

शास्त्रितृतीयवर्षम् (द्वितीयसत्रम्)

द्वितीयप्रश्नपत्रम् [SD-13/MC-15]

पाठ्यक्रमः - प्रमुखपाश्चात्यदार्शनिकानां परिचयः

पूर्णाङ्काः - 100 (80+20)

क्रेडिट - 4

ईकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट	
1.	सुकरात, अरस्तु, प्लेटो ।	20	1	
2.	रेनेदेकार्त, स्पिनोजा, लाइबनिज ।	20	1	
3.	जॉनलॉक, जॉर्जबर्कले, डेविडह्यूम ।	20	1	
4.	इमान्युअलकाण्ट, जॉर्जफेडरीकहेगेल ।	20	1	
5.	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%= 01 अङ्कः, 76%-80%= 02 अङ्कौ, 81%-85%= 03 अङ्काः, 86%-90%= 04 अङ्काः, 91%तः अधिकम्= 05 अङ्काः,)	अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05	20	

~ सन्दर्भग्रन्थसूची ~

1. उपाध्यायः, हरिशङ्करः, पाश्चात्य दर्शन का उद्भव और विकास, इलाहाबादः, अनुशीलनप्रकाशनम्, 2004
2. दयाकृष्णः, पाश्चात्य दर्शन का इतिहास (भागद्वयम्), जयपुरम्, राजस्थानहिन्दीग्रन्थअकादमी, 2010
3. शर्मा, चन्द्रधरः, पाश्चात्य दर्शन, वाराणसी, चौखम्बासंस्कृतसंस्थानम् ।
4. श्रीरामचन्द्रडु, महामहोपाध्यायः पुल्लेलः, पाश्चात्यतत्त्वशास्त्रेतिहासः, वाराणसी, चौखम्बासंस्कृतप्रकाशनम्, 2010 ।
5. सिंह, बंद्रीनाथः, यूरोपीय दर्शन, वाराणसी, श्रीरामकृष्णपुस्तकालयः ।

सहायक कुलसचिव (अकादमिक)
Assistant Registrar (Academic)

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-4, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

12.7.23

12/7/23

12-07-2023

12.07.23

12.07.23

12/7/23

सन्तोष कुमार

12/7/23

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली-16

विषयः - सर्वदर्शनम्

शास्त्रिचतुर्थवर्षम् (प्रथमसत्रम्)

प्रथमप्रश्नपत्रम् [SD-13/MC-16]

पाठ्यक्रमः - साङ्ख्यतत्त्वकौमुदी

पूर्णाङ्कः - 100 (80+20)

क्रेडिट - 4

ईकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1.	दुःखस्वरूपम्, दुःखानां निवृत्तेः लौकिकवैदिकोपायविमर्शः, प्रकृतिः, सप्तप्रकृतिविकृतयः, षोडशविकृतयः, पुरुषः।	20	1
2.	प्रमास्वरूपम्, प्रमाणम्, दृष्टम्, अनुमानम्, अनुमानस्य त्रैविध्यम्, शब्दप्रमाणम्, उपमानादीनां पृथक्प्रामाण्यनिरासः।	20	1
3.	अभाववादस्य खण्डनम्, विवर्तवादस्य खण्डनम्, परमाणुवादस्य खण्डनम्, सत्कार्यवादः, व्यक्ताव्यक्तज्ञसाधर्म्यवैधर्म्यविवेचनम्, गुणत्रयविचारः।	20	1
4.	प्रकृतिसिद्धिः, पुरुषसिद्धिः, पुरुषबहुत्वम्, सृष्टिप्रक्रिया, प्रत्ययसर्गः, भावसर्गः, जीवन्मुक्तिः, विदेहमुक्तिः।	20	1
5.	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%= 01 अङ्कः, 76%-80%= 02 अङ्कौ, 81%-85%= 03 अङ्काः, 86%-90%= 04 अङ्काः, 91%तः अधिकम्= 05 अङ्काः.)	अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05	20

~ सन्दर्भग्रन्थसूची ~

1. उपाध्यायः ब्रह्मदेवः, भारतीय दर्शन, वाराणसी, शारदामन्दिरम्, 2016

2. गौडः, ज्वालाप्रसाद, दर्शनशास्त्रस्येतिहासः, वाराणसी, चौखम्बासुरभारतीप्रकाशनम्, 2017।

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)
Assistant Registrar (Academic)
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-4, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नवदेहली-110013
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110013

12/7/23

12-07-2023

सन्तोष कुमार 12/7/23

12/7/23

3. ईश्वरकृष्णः, साङ्ख्यकारिका, साङ्ख्यतत्त्वकौमुदीसंस्कृतव्याख्या, मिश्रः, वाचस्पतिः, कृष्णासंस्कृतहिन्दीव्याख्यासहिता, व्याख्याकारः, गौडः, ज्वालाप्रसादः, वाराणसी, चौखम्बासुरभारतीप्रकाशनम्, 2012 ।
4. ईश्वरकृष्णः, साङ्ख्यकारिका, साङ्ख्यतत्त्वकौमुदीसंस्कृतव्याख्या, मिश्रः, वाचस्पतिः, ज्योतिष्मतिहिन्दीव्याख्याकारः, भट्टाचार्यः, रामशङ्करः, नवदेहली, मोतीलालबनारसीदासः, 2010 ।
5. ईश्वरकृष्णः, साङ्ख्यकारिका, साङ्ख्यतत्त्वकौमुदीसंस्कृतव्याख्या, मिश्रः, वाचस्पतिः, तत्त्वप्रकाशिकाहिन्दीव्याख्या, मुसलगांवकरः, गजाननशास्त्री, वाराणसी, चौखम्बासंस्कृतप्रतिष्ठानम्, 2009 ।
6. ईश्वरकृष्णः, साङ्ख्यकारिका, साङ्ख्यतत्त्वकौमुदीसंस्कृतव्याख्या, मिश्रः, वाचस्पतिः, प्रभाहिन्दीव्याख्यासहिता, व्याख्याकारः, मिश्रः, आद्याप्रसादः, इलाहाबादः, अक्षयवटप्रकाशनम् ।
7. ईश्वरकृष्णः, साङ्ख्यकारिका, साङ्ख्यतत्त्वमनोरमाहिन्दीव्याख्या, व्याख्याकारः, पाण्डेयः, दीनानाथः, वाराणसी, मनोरमाप्रकाशनम्, 1991 ।

Shanna
12.7.23

secund
12/7/23

प्रभारि, सारः
12/7/23

RA
12.07.23

विजयः
12-07-2023

सन्तोष कुमार (अ-00)
12/7/23

dur
सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)
Assistant Registrar (Academic)
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110013
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली-16

विषयः - सर्वदर्शनम्

शास्त्रिचतुर्थवर्षम् (प्रथमसत्रम्)

द्वितीयप्रश्नपत्रम् [SD-13/MC-17]

पाठ्यक्रमः - न्यायसिद्धान्तमुक्तावली (प्रत्यक्षखण्डः)

पूर्णाङ्काः - 100 (80+20)

क्रेडिट - 4

ईकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1.	मङ्गलवादः, ईश्वरसिद्धिः, शक्तिसादृश्यादीनां पदार्थान्तरत्वखण्डनम्, द्रव्यस्वरूपम्, गुणाः, कर्माणि ।	20	1
2.	सामान्यम्, विशेषः, समवायः, अभावः, पदार्थानां साधर्म्यवैधर्म्ये, कारणलक्षणम्, कारणभेदाः ।	20	1
3.	परमाणुसिद्धिः, आत्मवादः, बुद्धिस्वरूपम्, बुद्धिभेदाः ।	20	1
4.	प्रत्यक्षप्रमाणम्, प्रत्यक्षभेदाः, लौकिकालौकिकसन्निकर्षाः ।	20	1
5.	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%= 01 अङ्कः, 76%-80%= 02 अङ्कौ, 81%-85%= 03 अङ्काः, 86%-90%= 04 अङ्काः, 91%तः अधिकम्= 05 अङ्काः.)	अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05	20

~ सन्दर्भग्रन्थसूची ~

1. भट्टाचार्यः, विश्वनाथपञ्चाननः, कारिकावली सिद्धान्तमुक्तावली सहिता (मयूखहिन्दी, प्रकाशसंस्कृतव्याख्यासहिता) सम्पादकः, शुक्लः, श्रीरामगोविन्दः, वाराणसी, श्रीहरिकृष्णनिबन्धभवन, 1981 ।

2. भट्टाचार्यः, विश्वनाथपञ्चाननः, न्यायसिद्धान्तमुक्तावली (किरणावलीसमाख्यव्याख्योपेता), सहायक कुलसचिव (शासकीय) श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालय, वाराणसी, चौखम्भासंस्कृतसंस्थानम्, 2021 ।

Assistant Registrar (सम्पादकः), श्रीकृष्णवल्लभाचार्यः, वाराणसी, चौखम्भासंस्कृतसंस्थानम्, 2021 ।
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नवदेहली-16
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

12.7.23

12.07.23

12-07-2023

12/7/23

12/7/23

2. भट्टाचार्यः, विश्वनाथपञ्चाननः, न्यायसिद्धान्तमुक्तावली (किरणावलीसमाख्यव्याख्योपेता), सम्पादकः, श्रीकृष्णवल्लभाचार्यः, वाराणसी, चौखम्भासंस्कृतसंस्थानम्, 2021 ।
3. भट्टाचार्यः, विश्वनाथपञ्चाननः, न्यायसिद्धान्तमुक्तावली (दिनकरीचन्द्रकलासहिता), व्याख्याकारः, झा, महानन्दः, वाराणसी, चौखम्भासंस्कृतभवनम्, 2018 ।
4. भट्टाचार्यः, विश्वनाथपञ्चाननः, न्यायसिद्धान्तमुक्तावली (दिनकरीसहितः), हिन्दीव्याख्याकारः, शुक्लः, राजारामः, शिमला, इंडियन इंस्टीट्यूट ऑफ एडवांस स्टडीज, 2015 ।
5. भट्टाचार्यः, विश्वनाथपञ्चाननः, न्यायसिद्धान्तमुक्तावली (बालप्रिया हिन्दीव्याख्यासहिता), व्याख्याकारः, मुसलगांवकरः, गजाननशास्त्री, वाराणसी, चौखम्बासुरभारतीप्रकाशनम्, 2011 ।
6. भट्टाचार्यः, विश्वनाथपञ्चाननः, न्यायसिद्धान्तमुक्तावली (विलासिनी-संस्कृतहिन्दीव्याख्योपेता), हिन्दीव्याख्याकारः, गौडः, ज्वालाप्रसादः, सम्पादकः, शास्त्री, दुण्डिराजः, देहली, चौखम्भासंस्कृतप्रतिष्ठानम्, 2003 ।

~~ज्वालाप्रसादः~~

सन्तोष कुमार (शु-8)

~~Shankha~~
12.7.23

विजयः
12-07-2023

~~Shankha~~
12.07.23

~~Shankha~~
12/7/23

Shankha

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली-16

विषयः - सर्वदर्शनम्

शास्त्रिचतुर्थवर्षम् (प्रथमसत्रम्)

तृतीयप्रश्नपत्रम् [SD-13/MC-18]

पाठ्यक्रमः - मानमेयोदयः (प्रत्यक्षखण्डः)

पूर्णाङ्काः - 100 (80+20)

क्रेडिट - 4

ईकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1.	प्रमाणलक्षणम्, प्रमालक्षणम्, प्रमालक्षणस्य पदकृत्यम्, नैयायिकानां बौद्धानाञ्च प्रमाणलक्षणस्य खण्डनम्।	20	1
2.	प्रमाणसङ्ख्याविषये विप्रतिपत्तिः, प्रत्यक्षप्रमाणलक्षणम्।	20	1
3.	लौकिकसन्निकर्षः, अलौकिकसन्निकर्षविवेचनम्।	20	1
4.	प्रत्यक्षस्य द्वैविध्यस्थापनम्, सविकल्पकप्रत्यक्षम्, निर्विकल्पकप्रत्यक्षम्।	20	1
5.	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%= 01 अङ्कः, 76%-80%= 02 अङ्कौ, 81%-85%= 03 अङ्काः, 86%-90%= 04 अङ्काः, 91%तः अधिकम्= 05 अङ्काः,)	अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05	20

~ सन्दर्भग्रन्थसूची ~

- द्वयी, नारायणः, मानमेयोदयः (आङ्ग्लानुवादसहितः), अनुवादकः, राजा, सी.कुन्हनः, मद्रासः, थियोसोफिकल-पब्लिशिंग-हाउस, 1933।
- द्वयी, नारायणः, मानमेयोदयः (हिन्दीव्याख्यासहितः), व्याख्याकारः, रानी, विजयः, देहली, परिमलपब्लिकेशन्स, 2013।

3. द्वयी, नारायणः, मानमेयोदयः (हिन्दीव्याख्यासहितः), व्याख्याकारः, स्वामियोगीन्द्रानन्दः,

सहायक कुतुबसचिव (शैक्षणिक)

Assistant Registrar (Academic)

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालयः

Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University

बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016

B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

दिनांकः

12-07-2023

12.07.23

12/7/23

प्रश्नपत्र

सन्तोष कुमार शर्मा

12.07.23

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली-16

विषयः - सर्वदर्शनम्

शास्त्रिचतुर्थवर्षम् (द्वितीयसत्रम्)

प्रथमप्रश्नपत्रम् [SD-13/MC-19]

पाठ्यक्रमः - वेदान्तपरिभाषा (प्रत्यक्षपरिच्छेदः)

पूर्णाङ्काः - 100 (80+20)

क्रेडिट - 4

ईकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट	
1.	ग्रन्थपरिचयः, ग्रन्थकारपरिचयः, मङ्गलाचरणम्, वेदान्तस्यानुबन्धाः।	20	1	
2.	प्रमाणलक्षणम्, प्रमालक्षणम्, प्रत्यक्षलक्षणम्, ज्ञानगतविषयगतभेदेन प्रत्यक्षस्य द्वैविध्यम्, चैतन्यस्य त्रैविध्यम्, अन्तःकरणवृत्तेः चातुर्विध्यम्।	20	1	
3.	सविकल्पकनिर्विकल्पकभेदेन प्रत्यक्षस्य द्वैविध्यम्, तत्त्वमस्यादिमहावाक्यानामखण्डार्थत्वम्, अखण्डार्थस्य लक्षणम्, जीवेश्वरयोः स्वरूपविवेचनम्।	20	1	
4.	ख्यातिविचारः, अनिर्वचनीयख्यातिप्रतिपादनम्, सत्तात्रैविध्यविचारः, इन्द्रियजन्याजन्यभेदेन प्रत्यक्षस्य द्वैविध्यम्।	20	1	
5.	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%= 01 अङ्कः, 76%-80%= 02 अङ्कौ, 81%-85%= 03 अङ्काः, 86%-90%= 04 अङ्काः, 91%तः अधिकम्= 05 अङ्काः)	अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 03 अङ्काः 05	20	

~ सन्दर्भग्रन्थसूची ~

सहायक कुलसचिव (विभागीय)
Assistant Registrar (Departmental)
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-4, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

1. धर्मराज, वेदान्तपरिभाषा (अथवापिकाटीकोपेता), टीकाकारः, शास्त्री, श्याम्बरकरामः,
वाराणसी, चौखम्बासंस्कृतसीरिजऑफिस, 1955।

Shanna
12.7.23

मोमानदीसि
12.07.23

12/7/23

विष्णु
12-07-2023

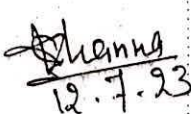

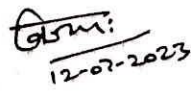
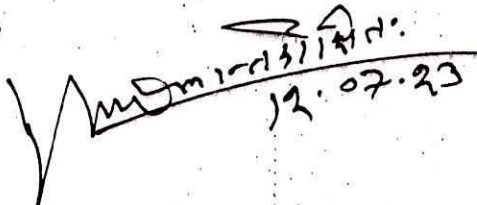
प्रभाकरप्रसाद
12/7/23

सन्तोष कुमार (अ.स.)

12/7/23

2. ध्वरीन्द्रः, धर्मराजा, वेदान्तपरिभाषा (परिभाषाव्याख्यासहिता), व्याख्याकारः, शास्त्री, पञ्चाननभट्टाचार्यः, वाराणसी, चौखम्बाविद्याभवनम्, 1883 शक. ।
3. ध्वरीन्द्रः, धर्मराजा, वेदान्तपरिभाषा (प्रकाशहिन्दीव्याख्योपेता), व्याख्याकारः, मुसलगांवकरः, गजाननशास्त्री, वाराणसी, चौखम्बाविद्याभवनम्, 1983 ।
4. ध्वरीन्द्रः, धर्मराजा, वेदान्तपरिभाषा (भगवतिव्याख्यासहिता), व्याख्याकारः, ज्ञा, आनन्दः, लखनऊ, अखिलभारतीयसंस्कृतपरिषत्, 2021 वि. ।
5. ध्वरीन्द्रः, धर्मराजा, वेदान्तपरिभाषा (मणिप्रभा-शिखामणिसहिता), सम्पादकः, द्विवेदी, पारसनाथः, वाराणसी, सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयः, 2014 ।

 12.7.23

 12/7/23

 12-07-2023

 12.07.23

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली-16

विषयः - सर्वदर्शनम्

शास्त्रिचतुर्थवर्षम् (द्वितीयसत्रम्)

द्वितीयप्रश्नपत्रम् [SD-13/MC-20]

पाठ्यक्रमः - श्रीमद्भगवद्गीता शाङ्करभाष्यसहिता (प्रथमषट्कम्)

पूर्णाङ्काः - 100 (80+20)

क्रेडिट - 4

ईकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट	
1.	अर्जुनविषादयोगसाङ्ख्ययोगयोः प्रमुखविषयाः ।	20	1	
2.	कर्मयोगसिद्धान्तः ।	20	1	
3.	ज्ञानकर्मसत्र्यासकर्मसत्र्यासयोगयोः मुख्यविषयाः ।	20	1	
4.	आत्मसंयमयोगसिद्धान्तः ।	20	1	
5.	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%= 01 अङ्कः, 76%-80%= 02 अङ्कौ, 81%-85%= 03 अङ्काः, 86%-90%= 04 अङ्काः, 91%तः अधिकम्= 05 अङ्काः,)	अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05	20	

:~ सन्दर्भग्रन्थसूची ~:

1. श्रीमद्भगवद्गीता (मधुसूदनसरस्वतीविरचितगूढार्थदीपिका हिन्दीव्याख्यासहिता च), व्याख्याकारः, अग्रवालः, नवदेहली, कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, 2005 ।
2. श्रीमद्भगवद्गीता (शाङ्कराचार्यभाष्यसहिता हिन्दी-अनुवादसहिता च), गोरखपुरम्, गीताप्रेसः
3. श्रीमद्भगवद्गीता (श्लोकार्थसहिता), गोरखपुरम्, गीताप्रेसः ।
4. Essay on the Gita, Sri Aurobindo, Pondicheri, Sri Aurobindo

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक) Ashram, 1997.

Assistant Registrar (Academic)

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-4, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नवदेहली-110066
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110066

12/17/23

12.07.23

12/17/23

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली-16

विषयः - सर्वदर्शनम्

शास्त्रिचतुर्थवर्षम् (द्वितीयसत्रम्)

लघुशोधपरियोजना

क्रेडिट - 12

लघुशोधप्रबन्धः / विविधसमूहशोधपरियोजना	
1.	शास्त्रिचतुर्थवर्षे अन्तिमे सत्रे अधीतविषयमाश्रित्य लघुशोधनिबन्धलेखनम् / विविधसमूहशोधपरियोजना।
2.	विषयस्य निर्धारणं शोधनिर्देशकस्य च निर्धारणं विभागीयशोधसमित्यधीने।

Shanna
12.7.23

Shanna
12/7/23

Shanna
12.07.23

Shanna
12-07-2023

Shanna
12/7/23

Shanna
12/7/23

Shanna

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली-16

विषयः - सर्वदर्शनम्

शास्त्रिद्वितीयवर्षम् (प्रथमसत्रम्)

प्रथमप्रश्नपत्रम् [SD-13/MS-01]

पाठ्यक्रमः - साङ्ख्यकारिका

पूर्णाङ्काः - 100 (80+20)

क्रेडिट - 4

ईकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1.	दुःखस्वरूपम्, दुःखनिवृत्तेः लौकिकवैदिकोपायानां विमर्शः, पञ्चविंशतितत्त्वानि, प्रमाणत्रैविध्यम्, प्रत्यक्षम्, अनुमानम्, आप्तवचनम्, अतीन्द्रियाणामनुपलब्धौ कारणानि ।	20	1
2.	सत्कार्यवादः, तत्त्वानां साधर्म्यवैधर्म्ये, गुणस्वरूपम्, प्रकृतिसिद्धिः ।	20	1
3.	पुरुषसिद्धिः, पुरुषबहुत्वसिद्धिः, सृष्टिप्रक्रिया, महदादीनां कार्याणि ।	20	1
4.	त्रयोदशकरणानि, प्रत्ययसर्गः, भावसर्गः, जीवन्मुक्तिः विदेहमुक्तिश्च ।	20	1
5.	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%= 01 अङ्कः, 76%-80%= 02 अङ्कौ, 81%-85%= 03 अङ्काः, 86%-90%= 04 अङ्काः, 91%तः अधिकम्= 05 अङ्काः.)	अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05	20

~ सन्दर्भग्रन्थसूची ~:

- ईश्वरकृष्णः, साङ्ख्यकारिका, चन्द्रिकाहिन्दीव्याख्याकारः, शास्त्री, राकेशः, देहली, संस्कृतग्रन्थागारः, 1998 ।
- ईश्वरकृष्णः, साङ्ख्यकारिका, भाष्यभाववर्णिनीसंस्कृतहिन्दीव्याख्योपेता, व्याख्याकारः, गौडः, म. ज्योत्सनाप्रसादः, वाराणसी, चौखम्बाविद्याभवनम् ।

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)
Assistant Registrar (Academic)
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-4, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

12/7/23

विषयः
12-07-2023

12/7/23

12/7/23

3. ईश्वरकृष्णः, साङ्ख्यकारिका, साङ्ख्यतत्त्वकौमुदीसंस्कृतव्याख्या, मिश्रः, वाचस्पतिः, ज्योतिष्मतिहिन्दीव्याख्याकारः, भट्टाचार्यः, रामशङ्करः, नवदेहली, मोतीलालबनारसीदासः, 2010 ।
4. ईश्वरकृष्णः, साङ्ख्यकारिका, साङ्ख्यतत्त्वकौमुदीसंस्कृतव्याख्या, मिश्रः, वाचस्पतिः, तत्त्वप्रकाशिकाहिन्दीव्याख्या, मुसलगांवकरः, गजाननशास्त्री, वाराणसी, चौखम्भासंस्कृतप्रतिष्ठानम्, 2009 ।
5. ईश्वरकृष्णः, साङ्ख्यकारिका, साङ्ख्यतत्त्वमनोरमाहिन्दीव्याख्या, व्याख्याकारः, पाण्डेयः, दीनानाथः, वाराणसी, मनोरमाप्रकाशनम्, 1991 ।

Sharma
12.7.23

प्रभारप्रज्ञा
12/7/23

M. N. Shrivastava
12.07.23

Sharma
12/7/23

विष्णुः
12-07-2023

सतीश कुमार शर्मा
12/7/23

Sharma

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)

Assistant Registrar (Academic)

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110013
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली-16

विषयः - सर्वदर्शनम्

शास्त्रिद्वितीयवर्षम् (प्रथमसत्रम्)

द्वितीयप्रश्नपत्रम् [SD-13/MS-02]

पाठ्यक्रमः - चार्वाकजैनबौद्धदर्शनानां परिचयः

पूर्णाङ्काः - 100 (80+20)

क्रेडिट - 4

ईकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1.	दर्शनस्य परिचयः, भारतीयदर्शनम्, भारतीयदर्शनस्यैतिह्यम्, भारतीयदर्शनस्याधुनिकसन्दर्भे उपयोगित्वम्।	20	1
2.	चार्वाकदर्शनस्य परिचयः देहात्मवादः, भूतचतुष्टयम्, अनुमानस्य प्रामाण्यनिरासः, वेदानां प्रामाण्यनिरासः।	20	1
3.	जैनदर्शनस्य परिचयः, सप्ततत्त्वानि, रत्नत्रयम्, स्याद्वादः, अनेकान्तवादः, मोक्षः।	20	1
4.	बौद्धदर्शनस्य परिचयः, प्रतीत्यसमुत्पादः, शून्यवादः, निरालम्बनवादः, विज्ञानवादः, निर्वाणम्।	20	1
5.	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%= 01 अङ्कः, 76%-80%= 02 अङ्कौ, 81%-85%= 03 अङ्काः, 86%-90%= 04 अङ्काः, 91%तः अधिकम्= 05 अङ्काः,)	अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05	20

~ सन्दर्भग्रन्थसूची ~

1. उमाध्यायः, बलदेवः, भारतीय दर्शन, वाराणसी, शारदामन्दिरम्, 2016।

2. माधवाचार्यः, सर्वदर्शनसङ्ग्रहः, हिन्दीव्याख्याकारः, ऋषिः, उमाशङ्करः, वाराणसी,

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक) चौखम्बाविद्याभवनम्, 2014।

Assistant Registrar (Academic)

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालयः
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बौ-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नवदेहली-16
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

12/7/23

जिज्मः
12-07-2023

12.07.23

12/7/23

सन्तोष कुमार
12/7/23

3. मिश्रः, जगदीशचन्द्रः, भारतीय दर्शन, वाराणसी, चौखम्बासुरभारतीप्रकाशनम्, 2016 ।
4. राधाकृष्णन्, सर्वपल्ली, भारतीय दर्शन, नवदेहली, राजपाल & सन्स, 2012 ।
5. शर्मा, चन्द्रधरः, भारतीय दर्शन : आलोचना और अनुशीलन, नवदेहली, मोतीलालबनारसीदासपब्लिशर्स, 2019 ।
6. शर्मा, राममूर्तिः, भारतीय दर्शन की चिन्तनधारा, वाराणसी, चौखम्बाओरियण्टलिया, 2008 ।

Shanna
12.7.23

प्रभाकरप्रसाद
12/7/23

मन्मथशर्मा
12.07.23

Secured
12/7/23

विष्णु
12-07-2023

सत्योष कुमार

Deer

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली-16

विषयः - सर्वदर्शनम्

शास्त्रिद्वितीयवर्षम् (द्वितीयसत्रम्)

तृतीयप्रश्नपत्रम् [SD-13/MS-03]

पाठ्यक्रमः - तर्कसङ्ग्रहः

पूर्णाङ्काः - 100 (80+20)

क्रेडिट - 4

ईकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1.	पदार्थोद्देशः, द्रव्याणां विवेचनम्, पृथिवीस्वरूपम्, जलस्वरूपम्, तेजस्वरूपम्, वायुस्वरूपम्, आकाशादिनित्यद्रव्याणि ।	20	1
2.	गुणस्वरूपम्, बुद्धिपर्यन्तानां गुणानां विवेचनम्, प्रमाविचारः, प्रमाणम् ।	20	1
3.	प्रत्यक्षम्, षोडशन्निकर्षाः, अनुमानम्, व्याप्तिः, अनुमानभेदाः, हेत्वाभासाः, उपमानम्, शब्दप्रमाणम्, अवशिष्टगुणाः, कर्मपदार्थविवेचनम्, कर्मणां पञ्चविधत्वम् ।	20	1
4.	सामान्यस्वरूपम्, सामान्यस्य द्वैविध्यम्, विशेषपदार्थः, समवायस्य स्वरूपम्, अभावस्य चातुर्विध्यम् ।	20	1
5.	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%= 01 अङ्कः, 76%-80%= 02 अङ्कौ, 81%-85%= 03 अङ्काः, 86%-90%= 04 अङ्काः, 91%तः अधिकम्= 05 अङ्काः,)	अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05	20

~ सन्दर्भग्रन्थसूची ~:

1. अन्नम्भट्टः, तर्कसङ्ग्रहः, (गुरुकृपाव्याख्योपेतः) सम्पादकः, नरसिंहमूर्तिः, एम्.एल्., तिरुप्रतिः, राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानम्, 2003 ।

2. अन्नम्भट्टः, तर्कसङ्ग्रहः (न्यायबोधिनी-पदकृत्यटीकासहितः) हिन्दीव्याख्याकारः, त्रिपाठी, केदारनाथः,

नवदेहली, मोतीलालबनारसीदासः, 2004 ।

सहायक कुलसचिव (शास्त्रीय)

Assistant Registrar (Academic)

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय

Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University

बी-4, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नवदेहली-110013

B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110013

12.7.23

12/7/23

12/7/23

क्रियः

12-01-2023

12.07.23

12.07.23

12/7/23

सन्तोष कुमार

3. अन्नम्भट्टः, तर्कसङ्ग्रहः (विद्याधरीटीकया सह) टीकाकारः, शर्मः, देवदत्तः, पूणे, समर्थमीडियासेण्टर, शके 2014 ।
4. अन्नम्भट्टः, तर्कसङ्ग्रहः (स्वोपज्ञतर्कदीपिका-पदकृत्यटीकासमेतः) तर्कमीमांसाहिन्दीव्याख्याकारः, मुसलगाँवकरः, राजेश्वरः, वाराणसी, चौखम्भासंस्कृतसंस्थानम्, 2013 ।
5. अन्नम्भट्टः, तर्कसङ्ग्रहः (स्वोपज्ञतर्कदीपिकासहितः), हिन्दीव्याख्याकारः, भार्गवः, दयानन्दः, नवदेहली, मोतीलालबनारसीदासः, 2012 ।

Sharma
12.7.23

प्रमोद कुमार
12/7/23

विकास
12/7/23

विजयः
12-07-2023

मोतीलाल
12.07.23

सन्तोष कुमार

Devi

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली-16

विषयः - सर्वदर्शनम्

शास्त्रिद्वितीयवर्षम् (द्वितीयसत्रम्)

चतुर्थप्रश्नपत्रम् [SD-13/MS-04]

पाठ्यक्रमः - न्यायादिषड्दर्शनानां परिचयः

पूर्णाङ्काः - 100 (80+20)

क्रेडिट - 4

ईकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1.	न्यायदर्शनम्, षोडशपदार्थाः, प्रमाणानि, ईश्वरसिद्धिः, मोक्षविचारः, वैशेषिकदर्शनम्, सप्तपदार्थाः, पदार्थानां साधर्म्यवैधर्म्यं, न्यायवैशेषिकसम्मतसृष्टिप्रक्रिया।	20	1
2.	साङ्ख्यदर्शनम्, दुःखत्रयम्, पञ्चविंशतितत्त्वानि, सत्कार्यवादः, प्रकृतिसिद्धिः, पुरुषसिद्धिः, पुरुषबहुत्वम्, योगदर्शनम्, योगलक्षणम्, चित्तवृत्तयः, समाधिभेदाः, पञ्चक्लेशाः, ईश्वरः, योगाङ्गानि, कैवल्यम्।	20	1
3.	मीमांसादर्शनम्, अध्ययनविधिः, धर्मस्वरूपम्, अपूर्वसिद्धिः, वेदापौरुषेयत्वम्, भावना, विधिविचारः, अर्थापत्तिप्रमाणम्, अनुपलब्धिप्रमाणम्।	20	1
4.	वेदान्तपरिचयः, अनुबन्धचतुष्टयम्, ब्रह्मस्वरूपम्, अध्यासः, अविद्या, जीवस्वरूपम्, ईश्वरस्वरूपम्, महावाक्यार्थविचारः, मोक्षः, मोक्षसाधनानि।	20	1
5.	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%= 01 अङ्कः, 76%-80%= 02 अङ्कौ, 81%-85%= 03 अङ्काः, 86%-90%= 04 अङ्काः, 91%तः अधिकम्= 05 अङ्काः.)	अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05	20

~ सन्दर्भग्रन्थसूची ~

सहायक कुलसचिव (विश्वविद्यालय)
Assistant Registrar (Academic)

उपाध्यायः, बलदेवः, भारतीय दर्शन, वाराणसी, शारदामन्दिरम्, 2016।

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-4, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110068
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110068

12.7.23

12/7/23

विजयः
12-07-2023

12.07.23

12/7/23

12/7/23

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली-16

विषयः - सर्वदर्शनम्

शास्त्रितृतीयवर्षम् (प्रथमसत्रम्)

पञ्चमप्रश्नपत्रम् [SD-13/MS-05]

पाठ्यक्रमः - योगसारसङ्ग्रहः

पूर्णाङ्कः - 100 (80+20)

क्रेडिट - 4

ईकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1.	योगदर्शनस्यैतिह्यम्, योगः, योगस्य मोक्षहेतुत्वम्, चित्तवृत्तिः, चित्तवृत्तिभेदाः, निरोधस्वरूपम्।	20	1
2.	सम्प्रज्ञातयोगः, असम्प्रज्ञातयोगः, चित्तभूमिः, धर्ममेघसमाधिः, ईश्वरप्रणिधानम्, योगस्याधिकारिणः, अभ्यासः, वैराग्यम्।	20	1
3.	परिकर्म, क्रियायोगः, क्रियायोगफलम्, बन्धः, मोक्षभेदः, चतुर्व्यूहाः, अष्टाङ्गयोगः।	20	1
4.	संयमः, सिद्धयः, जन्मादिसिद्धयः, कैवल्यम्, स्फोटविमर्शः, मनोवैभवम्, कालव्यवस्था।	20	1
5.	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%= 01 अङ्कः, 76%-80%= 02 अङ्कौ, 81%-85%= 03 अङ्काः, 86%-90%= 04 अङ्काः, 91%तः अधिकम्= 05 अङ्काः.)	अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05	20

~ सन्दर्भग्रन्थसूची ~

- विज्ञानभिक्षुः, योगसारसङ्ग्रहः (आङ्ग्लभाषासहितः), व्याख्याकारः, झा, गङ्गानाथः, देहली, परिमलप्रकाशन-प्राइवेटलिमिटेड, 2011।
- विज्ञानभिक्षुः, योगसारसङ्ग्रहः (योगार्थहिन्दीव्याख्याविभूषितः), व्याख्याकारः, पाठकः, आचार्यचित्तनारायणः, वाराणसी, चौखम्भाविद्याभवनम्, 2015।
- विज्ञानभिक्षुः, योगसारसङ्ग्रहः (रजनीहिन्दीव्याख्यासहितः), व्याख्याकारः, षडङ्गी, सुधांशुकुमारः, वाराणसी, भारतीयविद्याप्रकाशनम्, 2010।

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)
Assistant Registrar (Academic)

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-4, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नवदेहली-16
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

12/7/23

12/7/23

12.07.23
12-07-2023

12/7/23

सन्तोष कुमार

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली-16

विषयः - सर्वदर्शनम्

शास्त्रितृतीयवर्षम् (द्वितीयसत्रम्)

षष्ठप्रश्नपत्रम् [SD-13/MS-06]

पाठ्यक्रमः - वेदान्तसारः

पूर्णाङ्काः - 100 (80+20)

क्रेडिट - 4

ईकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1.	अनुबन्धचतुष्टयम्, साधनचतुष्टयम्, व्यारोपवर्णनम्, अज्ञानस्वरूपम्, आवरणशक्तिः, विक्षेपशक्तिश्च ।	20	1
2.	समष्टिव्यष्टिप्रपञ्चविमर्शः, कारणप्रपञ्चः, सूक्ष्मप्रपञ्चः, स्थूलप्रपञ्चः, पञ्चीकरणम्, आत्मविषयकविप्रतिपत्तिनिरासः ।	20	1
3.	तत्त्वमसिमहावाक्यार्थविचारः, लक्षणाविचारः, अहं ब्रह्मास्मिमहावाक्यार्थविचारः ।	20	1
4.	समाधिस्वरूपम्, सविकल्पकसमाधिः, निर्विकल्पकसमाधिः, श्रवणादीनि मोक्षसाधनानि, जीवन्मुक्तिः, विदेहमुक्तिश्च ।	20	1
5.	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयने प्रबन्धनश्च 4. उपस्थितिः (75%= 01 अङ्कः, 76%-80%= 02 अङ्कः, 81%-85%= 03 अङ्कः, 86%-90%= 04 अङ्कः, 91%तः अधिकम् = 05 अङ्कः,)	अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05	20

संलग्नग्रन्थसूची ~:

1. योगीन्द्र, सदानन्दः, वेदान्तसारः, कौमुदी हिन्दीव्याख्यासमेतः, व्याख्याकारः, त्रिपाठी, रमाशङ्करः, बाराणसी, चौखम्भापब्लिशर्स, 2005 ।

2. योगीन्द्र, सदानन्दः, वेदान्तसारः, चन्द्रिका हिन्दीव्याख्योपेतः, व्याख्याकारः, शास्त्री, राकेशः, देहली, सहायक कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली-16

Assistant Registrar (Academic)

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-4, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्रम्, नवदेहली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

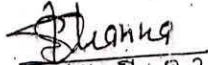
12/7/23

12/7/23

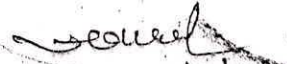
12/7/23

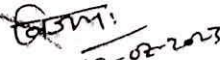
परिमलपब्लिकेशन्स, 2004 ।

3. योगीन्द्रः, सदानन्दः, वेदान्तसारः, तत्त्वपारिजातहिन्दीव्याख्यासहितः, व्याख्याकारः, श्रीवास्तवः, सन्तनारायणः, वाराणसी, चौखम्बासुरभारतीप्रकाशनम्, 2019 ।
4. योगीन्द्रः, सदानन्दः, वेदान्तसारः, बालबोधिनीसंस्कृतटीकासहितः, टीकाकारः, आपदेवः, बालव्युत्पत्तिवर्धिनीहिन्दीव्याख्या, व्याख्याकारः, मिश्रः, सच्चिदानन्दः, वाराणसी, श्रीदक्षिणामूर्तिमठप्रकाशनम्, 2010 ।
5. योगीन्द्रः, सदानन्दः, वेदान्तसारः, विमलाहिन्दीव्याख्या, व्याख्याकारः, मुसलगाँवकरः, गजाननशास्त्री, वाराणसी, चौखम्बाकृष्णदासअकादमी, 2016 ।
6. योगीन्द्रः, सदानन्दः, वेदान्तसारः, व्याख्याकारः, मिश्रः, आद्याप्रसादः, इलाहाबादः, अक्षयवटप्रकाशनम्, 1999 ।
7. योगीन्द्रः, सदानन्दः, वेदान्तसारः, व्याख्याकारः, शुक्लः, बदरीनाथः, नवदेहली, मोतीलालबनारसीदासः, 2012 ।

12.7.23

प्रचारक सारः
12/7/23
12.07.23

12/7/23

12-08-2023

सन्तोष कुमार
12/7/23

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)

Assistant Registrar (Academic)

श्री लाल यहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-4, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110013
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली-16

विषयः - सर्वदर्शनम्

शास्त्रिचतुर्थवर्षम् (प्रथमसत्रम्)

सप्तमप्रश्नपत्रम् [SD-13/MS-07]

पाठ्यक्रमः - अर्थसङ्ग्रहः

पूर्णाङ्काः - 100 (80+20)

क्रेडिट - 4

ईकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1.	मीमांसादर्शनस्योद्देश्यम्, धर्मलक्षणम्, भावनाविचारः, वेदापौरुषेयत्वम्, वेदवाक्यानां विभागः।	20	1
2.	विधिलक्षणम्, विधेर्विभागाः, उत्पत्तिविधिः, विनियोगविधिः, विनियोगविधेः सहकारिभूतानि षट्प्रमाणानि।	20	1
3.	प्रयोगविधिः, प्रयोगविधेः सहकारिभूतानि षट्प्रमाणानि, अधिकारविधिः, मन्त्रविचारः, अपूर्वविधिः, नियमविधिः, परिसङ्ख्याविधिः।	20	1
4.	नामधेयम्, निषेधविचारः, अर्थवादः, विध्यर्थविचारः।	20	1
5.	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%= 01 अङ्कः, 76%-80%= 02 अङ्कौ, 81%-85%= 03 अङ्काः, 86%-90%= 04 अङ्काः, 91%तः अधिकम्= 05 अङ्काः,)	अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05	20

~ सन्दर्भग्रन्थसूची ~:

1. भास्करः, लौगाक्षिः, अर्थसङ्ग्रहः (अर्थकौमुदीसहितः), व्याख्याकारः, भिक्षुः, रामेश्वरः, पूणे, ओरियेण्टलबुकएजेन्सी, 1932।

2. भास्करः, लौगाक्षिः, अर्थसङ्ग्रहः (अर्थमीमांसाहिन्दीव्याख्योपेतः), व्याख्याकारः, मुसलगाँवकरः, सहायक कुलसचिव शिखरशास्त्री, वाराणसी, चौखम्भासंस्कृतसंस्थानम्, 2015।

Assistant Registrar (Academic)
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

12/7/23

दिनांकः
12-07-2023

प्रश्नपत्रिका
12/7/23

सन्तोष कुमार उपाध्यक्ष
12/7/23

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली-16

विषयः - सर्वदर्शनम्

शास्त्रिचतुर्थवर्षम् (प्रथमसत्रम्)

अष्टमप्रश्नपत्रम् [SD-13/MS-08]

पाठ्यक्रमः - सप्तपदार्थी

पूर्णाङ्काः - 100 (80+20)

क्रेडिट - 4

ईकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1.	ग्रन्थस्यानुबन्धाः, पदार्थदिशप्रकरणम्, नवद्रव्याणि ।	20	1
2.	गुणनिरूपणम्, प्रमाणविचारः, अवशिष्टगुणाः ।	20	1
3.	कर्मविवेचनम्, सामान्यम्, विशेषपदार्थः ।	20	1
4.	समवायः, अभावः, अभावभेदाः ।	20	1
5.	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%= 01 अङ्कः, 76%-80%= 02 अङ्कौ, 81%-85%= 03 अङ्काः, 86%-90%= 04 अङ्काः, 91%तः अधिकम्= 05 अङ्काः.)	अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05 अङ्काः 05	20

:~ सन्दर्भग्रन्थसूची ~:

1. शिवादित्याचार्यः, सप्तपदार्थी (जिनवर्द्धनसूरिकृतव्याख्यासहिता), सम्पादकः, जेटली, जितेन्द्रः सु०,

अहमदाबादः, लालाभाईदलपतभाईभारतीयसंस्कृतिविद्यामन्दिरम्, 2003 ।

2. शिवादित्याचार्यः, सप्तपदार्थी (माधवाचार्यकृता मितभाषिणी, शेषानन्तकृता पदार्थचन्द्रिका,

सप्तपदार्थकृतः सन्दर्भः, जिनवर्द्धनकृता जिनवर्द्धनीटीकाचतुष्टयोपेता), सम्पादकः, भट्टाचार्यः,

सहायक कुलसचिव (शिक्षणिक)

Assistant Registrar (Academic)

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय

Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University

बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016

B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

12.7.23

12/7/23

12.07.23

12.07.23

सत्यापित
VERIFIED

कुलसचिव / Registrar

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय

Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University

बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016

B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016